

Sodobna podružnična šola v luči informatizacije

Contemporary Branch School in a Light of ICT

Fani Nolimal

Zavodu RS za šolstvo

Povzetek:

O sodobni podružnični šoli govorimo, kadar je le-ta demokratično vodena, izpolnjuje številne materialne, organizacijske in strokovne pogoje ter s poučevanjem in učenjem zagotavlja kakovostno znanje. Eden pomembnih kazalcev kakovosti je opremljenost s sodobno IKT in funkcionalna raba le-te. Glede na to, da so bile podružnične šole v svoji zgodovini na področju materialne opreme večinoma zapostavljene, smo z empirično raziskavo, predstavljeno v prispevku, ugotavljali opremljenost tovrstnih šol z IKT, strokovno usposobljenost učiteljev in funkcionalno uporabo navedene opreme. Rezultati so spodbudni – razvoj podružnic na področju IKT je bil v zadnjih treh letih velik, prav tako tudi trendi razvoja, kar sledi iz primerjave rezultatov iz leta 2003 in 2007. Tako ugotavljamo, da je bilo opremljanje podružnic in usposabljanje učiteljev v številnih delavnicah uspešno in da je tem trendom razvoja potrebno slediti tudi v bodoče, kajti le tako bodo tovrstne šole v mreži vseh osnovnih šol konkurenčne.

Ključne besede: sodobna podružnična šola, kazalci kakovosti, IKT (informacijska komunikacijska tehnologija), opremljenost podružnic, trendi razvoja, funkcionalna raba IKT

Abstract

A local branch school can be called contemporary when it is managed in a democratic way, has adequate material basis, highly qualified professional staff and also assures acquisition of qualitative knowledge. One of the important indicators of quality of schools is the ICT equipment and its use. Due to the fact that branch schools have often been neglected in the past decades in terms of quality ICT and other equipment, we conducted an empirical study which is presented in this paper. We studied the technical equipment of branch schools, in particular the ICT, professional qualifications and skills of teachers and their use of ICT. From the comparison of years 2003 and 2007 we can conclude that the results are optimistic. Therefore we can ascertain that the investment into the improvement of school material conditions and teacher development and training have been successful. Needless to say, these trends of development should be followed also in the future.

Key words: contemporary branch school, indicators of quality, ICT (information and communication technology), material conditions of branch schools, trends of development, functional use of ICT

1. Opredelitev pojma sodobna podružnična šola

Predstave o tem, kaj pojmuje pod sodobno podružnično šolo, so v glavah učiteljev, staršev, učencev, teoretikov vzgoje in izobraževanja najverjetneje različne. Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika je sodoben/sodobno tisti oz. tisto, kar se nanaša na »... novejši čas, na sedanjost ..., vsebuje

novejše tehnične, strokovne pridobitve: šola je dobila sodobne prostore; prizadevati si za sodobnejšo vsebino pouka ..., upošteva najnovejše umetnostne tokove ..., najnovejše norme svojega časa ...» (Slovar slovenskega knjižnega jezika IV, str. 791). Na podlagi te interpretacije lahko povzamemo, da je sodobna podružnična šola tista, ki razpolaga s sodobnimi prostori in opremo, sledi sodobnim normam (na področju organizacije dela, didaktike poučevanja, razvojne in pedagoške psihologije ...), poučuje oz. organizira učenje sodobnih učnih vsebin itn.

Zanimivo je pogledati ali se oz. v kolikšni meri se interpretacija sklada z dejavniki, ki pogojujejo kakovost dela majhnih šol s kombiniranimi oddelki oz. s kazalci kakovosti, ugotovljenimi v Primerjalni analizi malih osnovnih šol s kombiniranimi oddelki v Sloveniji in tujini (Nolimal 1998) in pa kazalci kakovosti, ugotovljenimi v mednarodni primerjalni analizi Preučevanje modelov vodenja in upravljanja šol v redkeje naseljenih področjih Evrope (To Study Patterns of Leadership and Managing in Education in Sparsely Populated Areas of Europe) (Pfaff 2003). Prvi vir obravnava problematiko malih oz. podružnic osnovnih šol v Sloveniji, na Škotskem, Norveškem, Finskem, v Avstriji in Italiji celostno. Primerja organizacijo, normative in standarde, vsebino, učbenike in učne pripomočke, metode in oblike dela, organizacijo in učinke pouka, kadrovske usposobljenosti in zasedenosti ter strokovno spopolnjevanje. Drugi vir natančneje obravnava predvsem upravljanje in vodenje skupine oz. federacije¹ osnovnih šol na redkeje naseljenih območjih Estonije, Latvije, Islandije in Slovenije.

2. Dejavniki in kazalci kakovosti sodobne podružnične šole

V Primerjalni analizi malih osnovnih šol s kombiniranimi oddelki v Sloveniji in tujini je bilo ugotovljeno, da je uspešno delo podružnic oz. malih podeželskih osnovnih šol v Sloveniji in tujini mogoče, če je zagotovljenih več pogojev oz. dejavnikov na ravni šol, kadrov, kurikulumov, pedagoške psihologije in didaktike. Med njimi posebej izpostavljajo:

- a) ustrezne prostorske in materialne pogoje;
- b) ustrezno organizacijo dela in timsko sodelovanje;
- c) ustrezno strokovno usposobljenost učiteljev;
- d) realizacijo učnih načrtov, usklajeno s programskimi oz. starostnimi skupinami učencev in učno-vzgojnimi potrebami posameznih učencev;
- e) poučevanje in učenje sledita sodobnim didaktičnim trendom (Nolimal 1998, str. 78-82). Drugi vir, Preučevanje modelov vodenja in upravljanja v redkeje naseljenih področjih Evrope (Pfaff 2003) za uspešno delo federacije oz. skupine šol pod istim vodstvom dodatno izpostavlja še tri pogoje:
- f) ustrezno usposobljenost in ozaveščenost ravnateljev matičnih šol o priložnostih za vzajemno vodenje skupine oz. federacije² šol, kar v Sloveniji pomeni matične šole in pripadajočih podružnic;
- g) enakost med matičnimi šolami in podružnicami in
- h) funkcionalna uporaba izobraževalne in komunikacijske tehnologije (v nadaljevanju: IKT).

Če navedene pogoje/kazalnike uspešnosti podružnic osnovnih šol strnemo, potem je sodobna podružnična šola tista, ki: razpolaga s sodobnim prostorom in opremo, tudi na področju IKT; ima vzpostavljeno timsko sodelovanje na ravni podružnice, matične šole ter ožjega in širšega okolja; ima strokovno usposobljen, tako s predmetnim znanjem, kot tudi s širšim pedagoško-psihološkim in splošno ter specialno didaktičnim (za kombinirani pouk); v poučevanju in učenju kombiniranih

¹ Združevanje dveh ali več osnovnih šol, delujočih na različnih lokacijah, v skupen kolektiv, skupno vodstvo, finančno službo itn. v Angliji v zadnjem desetletju uvajajo projektno. Taka združenja šol s skupnim ravnateljem imenujejo federacija.

² C. Pfaff, avtorica raziskave *To study Patterns of Leadership and Management in Education in Sparsely Populated Areas of Europe* (2003) opredeljuje federacijo kot sodelovanje, ki: v šolstvu predstavlja tako šolo, ki je na različnih lokacijah (v različnih vaseh) in ima skupnega ravnatelja in skupen svet šole; skupino avtonomnih šol, ki si delijo istega ravnatelja; več šol, ki jim je zagotovljen skupen ravnatelj, da lahko v posamezni fazi oz. fazah delajo skupaj, vendar po različnih poteh (prav tam, str. 4).

oddolkov (različnih programskih skupin znotraj istih oddolkov) sledi predpisanim učnim načrtom ter individualnim učnim idr. zmožnostim otrok; poučevanje in učenje izvaja na način, ki je usklajen s sodobnimi didaktičnimi trendi; je demokratično/vzajemno vodena; s svojo organizacijo in delovanjem na vseh ravneh izkazuje enak oz. primerljiv položaj z matično šolo; pri vsakodnevnem vzgojno-izobraževalnem delu uporablja sodobno IKT.

V nadaljevanju se osredotočamo na funkcionalno uporabo IKT, ki predstavlja v seznamu enega zadnjih kazalcev kakovosti, ki pa nikakor ni najmanj pomemben.

3. Funkcionalna uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije

Glede na lokacijsko oddaljenost podružnic od matičnih šol in podružnic med seboj, predstavlja digitalna tehnologija eno bistvenih orodij za premagovanje geografskih razdalj in vzpostavitev medsebojne komunikacije ter sodelovanja. C. Pfaff (2003) v raziskavi zapiše, da je potrebno vsem učiteljem zagotoviti izboljšanje njihove računalniške pismenosti, vsaj kar zadeva splošen minimalni standard, tj. uporaba elektronske pošte, pošiljanje oz. prenos in sprejemanje dokumentov. Vse šole naj bi bile povezane z internetom in učitelji usposobljeni za njegovo uporabo. Ob udejanjanju kurikuluma bi morali premisliti tudi o ponudbi video konference ter raziskati priložnosti za izvajanje interaktivnega kurikuluma med skupino šol, ki uporabljajo informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Kot primer realizacije interaktivnega kurikuluma predlaga sodelovanje pri pisanju zgodb, zbiranju informacij z vprašalniki in pismi o novostih med paralelkami, sodelovanje v bralnih projektih itn. (prav tam, str. 29).

Za udejanjanje vzgojno-izobraževalnih dejavnosti na sodobnih podružnicah osnovnih šol, usklajeno z navedenimi pogoji in kazalci kakovosti, je bilo učiteljem in drugim strokovnim delavcem teh šol v zadnjem desetletju ponujena vrsta seminarjev in delavnic financiranih s strani sredstev evropskih strukturnih skladov, strokovnih srečanj v okviru študijskih skupin kot rednih dejavnosti Zavoda itn. Tako smo se po letu 2003 sistematično lotili usposabljanja učiteljev za funkcionalno/vsakdanjo rabo IKT v učni praksi. Uvodoma smo leta 2004, zaradi številnih indecev o slabi tehnološki opremljenosti, opravili empirično raziskavo, s katero smo ugotovili, kakšne so objektivne možnosti šol na tem področju. Ker je razvoj na področju računalništva izjemno hiter, smo, z manjšo spremembo nekaterih vprašanj, raziskavo po treh letih oz. v letu 2007 ponovili in s tem ugotovili trend razvoja ter učinke strokovnega spopolnjevanja³. Celoto vseh empiričnih ugotovitev predstavljamo v naslednjem podpoglavju.

4. Empirični podatki o opremljenosti podružnic z IKT

Vsebina vprašalnika

Glede na namen smo v anketo vključili vprašanja, ki zadevajo objektivne pogoje glede računalniške opreme na podružnicah, tj. opremljenost podružnice z računalniki in računalniško opremo, internetna povezava, elektronski naslovi za šolo in posamezne učitelje, kot tudi vprašanja, ki zadevajo funkcionalno rabo računalnikov in navedene računalniške opreme ter strokovno usposobljenost za njeno uporabo. Iz navedenega razloga smo vodje podružnic vprašali, kje imajo računalnike nameščene, katere računalniške programe uporabljajo, čemu jih uporabljajo, kako ocenjujejo lastno strokovno usposobljenost za delo z IKT in ali se želijo na tem področju strokovno spopolnjevati.

---

³ Izvedeno je bilo v okviru seminarjev, financiranih s strani evropskih strukturnih skladov.

Opis vzorca anketiranih

Jeseni leta 2004 smo z vprašalniki anketirali vodje podružnic, ki so se udeležili prve študijske skupine za kombinirani pouk, spomladi leta 2007 pa smo anketiranje vodij podružnic ponovili, vendar tokrat preko spleta. Preko elektronske baze4 podatkov vodij podružnic osnovnih šol smo le-te obvestili o namenu in jih zaprosili, da na spletnem naslovu My4m-a izpolnijo in odpošljejo anketni vprašalnik. Leta 2004 je anketni vprašalnik izpolnilo 107 vodij podružnic osnovnih šol, kar predstavlja 30,9 % vseh, drugi pa 84, kar predstavlja 24,3 % .

Postopek obdelave

Empirične podatke iz leta 2004 smo vnesli v računalniški program SPSS in jih obdelali z deskriptivno statistiko, tj. frekvenčno (f) in odstotno distribucijo (%). Empirične podatke iz leta 2007 so anketiranci vnesli v že navedeni računalniški program, ki deskriptivno statistiko opravlja sproti in samodejno.

Predstavitev in interpretacija empiričnih podatkov

1. Ali imate na podružnici internetno povezavo?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da	81	75,7	81	96,4
ne	26	24,3	1	1,2
manjka	—	—	2	2,4
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 1: Internetna povezava na podružnicah osnovnih šol

Kot sledi iz preglednice, so danes le redke podružnice osnovnih šol, ki nimajo internetne povezave. Glede na odgovore anketiranih vodij podružnic v letu 2007, je takih manj kot 4 %, v letu 2004 pa jih je bilo še slaba četrtnina (24,3 %).

2. Ali ima podružnica svoj elektronski naslov?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da	46	43,0	53	63,10
ne	56	52,3	27	32,14
manjka	5	4,7	4	4,8
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 2: Elektronski naslov podružnic

---

4 Baza podatkov žal ne vsebuje vseh e-naslovov podružnic osnovnih šol, temveč le tiste, ki so se v letu 2004 odzvale na dopis Zavoda in posredovale e-naslov ter ime kontaktne osebe – sedaj je v bazi preko 140 podružnic osnovnih šol, kar predstavlja dobrih 40 % le-teh.

Viden premik, vendar ne prenosorazmeren, je opazen tudi pri elektronskih naslovih, kar je logična posledica internetnih povezav. Ob tem se je potrebno zavedati dejstva, da elektronsko pošto dobivajo vodje podružnic in ostali učitelji najpogosteje na individualni elektronski naslov in ne na naslov šole. Če te možnosti ne bi bilo, bi bil odstotek podružnic z elektronskimi naslovi zagotovo višji.

3. Ali imate učitelji elektronski naslov?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da, vsi	65	60,7	64	76,2
zgolj nekateri	34	31,8	12	14,3
nihče	7	6,5	4	4,8
manjka	1	1,0	4	4,8
Skupaj	107	100,0	84	100,2

Preglednica 3: Elektronski naslovi učiteljev podružnic osnovnih šol

Odstotek učiteljev podružnic, ki imajo elektronske naslove, bodisi vsi ali zgolj nekateri, je med letoma 2004 in 2007 primerljiv, vendar, ko primerjamo navedeni dve kategoriji posamezno, ugotovimo, da je v letu 2007 nad 15 % več takih podružnic, na katerih imajo vsi učitelji svoj individualni elektronski naslov.

4. Ali z matično šolo komunicirate po elektronski pošti?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da, vedno	9	8,4	36	42,9
zgolj občasno	48	44,9	40	47,6
nikoli	48	44,9	6	7,1
manjka	2	1,9	2	2,4
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 4: Komunikacija podružnic z matično šolo po elektronski pošti

Izredno velik premik je bil v zadnjih treh letih narejen na področju elektronskih komunikacij med matičnimi šolami in podružnicami. Takih, ki to komunikacijo vedno uporabljajo, je v letu 2007 34,5 % več.

5. Ali imate na podružnici multimedijško/računalniško učilnico?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da	7	6,5	23	27,4
ne	100	93,5	56	66,7
manjka	0	0,0	5	6,0
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 5: Multimedijška/računalniška učilnica na podružnici

Napredek v opremljenosti podružnic je podoben področju elektronskih komunikacij. V letu 2007 je namreč odstotek tistih, ki imajo multimedijško ali računalniško učilnico na podružnici večji za več kot petino.

6. Ali ima vaša podružnica svojo spletno stran?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da, povsem samostojno	9	8,4	7	8,3
da, vendar v sklopu MŠ	32	29,9	46	54,8
ne	65	60,7	29	34,5
manjka	1	,9	2	2,4
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 6: Spletna stran podružnic

V letu 2007 je nad 65 % anketiranih takih, ki imajo spletno stran, bodisi samostojno, bodisi v sklopu matične šole. Ta odstotek je v primerjavi z letom 2004 višji za več kot petino (24,8 %).

7. Koliko delujočih računalnikov imate na podružnici?

	2004		2007	
	f	%	f	%
enega	11	10,3	7	8,3
dva	29	27,1	8	9,3
tri	33	30,8	11	13,1
štiri in več	10	31,6	56	66,7
manjka	—	—	2	2,4
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 7: Število delujočih računalnikov na podružnicah

Trend naglega razvoja podružnic na področju računalništva je razviden tudi iz statistike, ki prikazuje število računalnikov na podružnicah. Opazen je visok porast, tj. za 35, 1 % tistih podružnic, ki imajo v lasti in uporabi štiri ali več računalnike. Pri prvem anketiranju so bili ti odstotki bolj enakomerno porazdeljeni med podružnicami, ki imajo dva, tri, štiri in več računalnikov.

8. Kje imate računalnik/e nameščen/e?

		2004		2007	
		f	%	f	%
v razredu/ih	da	84	78,5	73	86,9
	ne	23	21,5	11	13,2
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
v zbornici	da	50	46,7	55	65,5
	ne	57	53,3	29	34,8
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
v knjižnici	da	22	20,6	23	23,8
	ne	85	79,4	61	73,2
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
v računalniški učilnici	da	19	17,8	22	26,2
	ne	88	82,2	62	74,4
	Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 8: Nameščenost in dostopnost računalnikov

Kot sledi iz empiričnih podatkov, so računalniki na podružnicah najpogosteje nameščeni v razredih (86,9 %), nato v zbornici (65,5 %), računalniški učilnici (26,2 %) in knjižnici (23,8 %). Računalniki so

tako v prvi vrsti dostopni učencem, kar je zaradi specifik del v kombiniranih oddelkih povsem razumljivo.

8. Katere programe in pripomočke imate 'naložene' na računalniku/ih?

S tem vprašanjem smo želeli ugotoviti predvsem zmogljivost računalnikov, ki jih imajo v uporabi, posredno pa iz teh odgovorov lahko sklepamo tudi o uporabnosti posameznega programa.

		2004		2007	
		f	%	f	%
Word	da	105	98,1	80	95,2
	ne	2	1,9	4	4,8
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Didaktični programi	da	89	83,2	80	95,2
	ne	17	15,9	4	4,8
	9,00	1	0,9	–	–
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Slikar	da	90	84,1	78	92,9
	ne	17	15,9	6	7,2
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Excel	da	85	79,4	75	89,2
	ne	22	20,6	9	10,8
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
PowerPoint	da	51	47,7	70	83,3
	ne	56	52,3	14	16,8
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Drugi programi	da	8	7,5	13	15,5
	ne	99	92,5	71	85,2
	Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 9: Računalniški programi

Seznam programov na računalnikih v letu 2004 in 2007 ni presenetljiv in povsem podpira tisto, za kar ga učitelji najpogosteje uporabljajo (glej odgovore na 10. vprašanje). Med letoma 2004 in 2007 je največji premik viden pri programu PowerPoint, saj je njegova prisotnost v računalnikih večja skoraj za 100 % odstotkov. S tem posredno sklepamo, da je toliko večja tudi njegova uporaba, kar nas ne preseneča, saj je bilo v okviru študijskih skupin za kombinirani pouk in pa v okviru seminarjev za podružnice osnovnih šol na področju računalništva v šolskem letu 2004/05 in 2005/06 izvedenih veliko pedagoških delavnic, katerih namen je bil usposobiti učitelje za uporabo računalnika pri pouku. Program PowerPoint je danes pri tem eden vodilnih.

9. Čemu računalnik/e na podružnici uporabljate?

		2004		2007	
		f	%	f	%
Uporaba didaktičnih programov v	da	90	84,1	72	85,7
	ne	17	15,9	12	14,3
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Pregled in uporaba informacij z interneta	da	66	61,7	72	85,7
	ne	41	38,3	12	14,3
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Komunikacija po e-pošti	da	57	53,3	71	84,5
	ne	50	46,7	13	15,4
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Priprava učnih listov idr. materialov za pouk	da	87	81,3	68	81,0
	ne	20	18,7	16	19,2
	Skupaj	107	100,0	84	100,2
Samostojno oz. individualno učenje	da	–	–	61	72,4
	ne	–	–	23	27,6
	Skupaj	–	–	84	100,0
Pisanje priprav	da	50	46,7	50	59,5
	ne	57	53,3	34	40,8
	Skupaj	107	100,0	84	100,3
Demonstracija slik ...	da	16	15,0	42	50,0
	ne	91	85,0	42	50,0
	Skupaj	107	100,0	84	100,0
Drugo	da	6	5,6	19	22,6
	ne	101	94,4	65	78,0
	Skupaj	107	100,0	84	100,6

Preglednica 10: Uporaba računalnikov

Uporaba računalnikov je po letu 2004 v splošnem porasla pri vseh navedenih dejavnostih, najbolj pri demonstraciji slik (za 35 %), elektronskem komuniciranju (nad 30 %) in iskanju ter pregledu informacij z interneta (nad 20 %). Glede na to, da je organizacija poučevanja in učenja v kombiniranih oddelkih specifična in da narekuje pogosto indirektno oz. tiho delo posameznikov ali skupin učencev, pri čemer je računalnik lahko v veliko pomoč, nas je zanimalo, ali ga učitelji na podružnicah uporabljajo v ta namen (v letu 2004 tega podatka nismo preverili). Tudi ta odgovor pojasnjuje, da je uporaba računalnika v te namene visoka (72,4 %).

10. Ali menite, da ste dovolj seznanjeni z možnostjo uporabe IKT pri poučevanju vsakdanji učni praksi?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da	–	–	38	45,2
ne	–	–	41	48,8
manjka	–	–	5	6,0
Skupaj	–	–	84	100,0

Preglednica 11: Seznanjenost z IKT v vsakdanji učni praksi

Navkljub dokazilom, da je računalnik pri profesionalnem delu učiteljev podružnic pogosto v taki ali drugačni funkciji, so bili učitelji pri tem odgovoru zelo samokritični. Rezultat utegne pomeniti to, da se anketiranci zavedajo, da meje znanja in spretnosti na področju računalništva ni da se ta z naglim razvojem vse bolj odmika.

11. Ali menite, da ste dovolj seznanjeni z možnostjo uporabe IKT pri poučevanju na daljavo?

Ker imajo nekatere države na majhnih podeželskih in odročnih šolah že kar nekaj pozitivnih izkušenj s poučevanjem na daljavo, in ker smo nekaj seminarjev za učitelje podružnic in kombiniranega pouka izvedli na tak način, nas je zanimalo, v kolikšnem obsegu učitelji to poznajo.

	2004		2007	
	f	%	f	%
da	8	7,5	10	11,9
ne	98	91,6	69	82,1
manjka	1	0,9	5	6,0
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 12: Uporaba IKT pri poučevanju na daljavo

Odstotek tistih, ki poznajo priložnosti izobraževanja na daljavo je majhen in dosega komaj nekaj slabih 12 %, kar predstavlja le dobra 2 % več kot v letu 2004.

12. Ali bi se želeli podrobneje seznanimi oz. se udeležiti usposabljanja za uporabo IKT pri poučevanju na daljavo in poučevanju različnih skupin učencev?

	2004		2007	
	f	%	f	%
da	71	66,4	37	44,1
ne vem	19	17,8	30	35,7
ne	4	3,7	4	4,8
manjka	13	12,1	13	15,6
Skupaj	107	100,0	84	100,0

Preglednica 13: Želja po seznantvi z uporabo IKT pri poučevanju na daljavo

Želja po seznantvi s tovrstnim izobraževanjem je vendarle večja od seznanjenosti z njo, a presenetljivo za več kot 20 % manjša kot je bila v letu 2004.

Sinteza empiričnih ugotovitev

Na podlagi empiričnih podatkov ocenjujemo, da je bil razvoj podružnic na področju IKT v zadnjih treh letih velik, vendar pričakovan, kajti v okviru študijskih skupin za kombinirani pouk je bilo izvedenih blizu 40 pedagoških delavnic na temo Sodobno poučevanje v/na podružnični šoli, znotraj katerih so strokovni delavci podružnic in kombiniranega pouka spoznavali računalnik kot sredstvo: komuniciranja, iskanja virov, priprave interaktivnih učnih gradiv, demonstracije, prenosa podatkov, samostojnega učenja itn. Ob tem se zavedamo, da so navedeni uspehi pogojeni z vlaganjem šol v sodobno računalniško opremo, kar je že več let podprto s strani pristojnega ministrstva, ki nabavo računalniške tehnologije sofinancira. Podružnice osnovnih šol so bile pri tem, po mnenju učiteljev, vedno nekoliko zapostavljene. Pričujoče empirične ugotovitve tega ne potrjujejo, kar je, navkljub temu, da sama oprema še ne zagotavlja njene uporabe, tudi prav. K funkcionalni rabi računalniške opreme smo učitelje podružnic spodbudili tudi v okviru delavnic s področja računalništva, kjer smo jim demonstrirali primere uspešne uporabe računalnikov v učni praksi in jih z neposrednim delom v različnih računalniških programih usposabljali za samostojno kreiranje učnih gradiv, iskanje in izmenjavo informacij, uporabo didaktičnih računalniških programov itn.

Navkljub temu, da je Slovenija majhna država in da med matičnimi šolami in podružnicami ni večje oddaljenosti, bi veljalo v bodoče razmisliti o priložnostih, ki jih prinašajo videokonferenčni sistemi, spletne učilnice in druga virtualna okolja, ki podpirajo različne oblike samoizobraževanja in izobraževanja na daljavo.

Sklep

Ali se posamezni podružnični šoli pritiče izraz »sodobna podružnična šola«, naj presodi, na podlagi kazalcev kakovosti, ki smo jih predstavili v prvem delu, vsak bralec sam. Ob prebiranju drugih virov s področja podružnic šol in zavzemanju drugih perspektiv, npr. staršev, učencev, krajanov itn., se ponujajo tudi še drugi kazalci kakovosti, ki jih na tem mestu nismo posebej izpostavili. Globalna presoja o sodobni podružnični šoli kot izobraževalni instituciji pa je ob kazalcih kakovosti, ki smo jih izpostavili v prvem delu besedila, zagotovo možna. Glede na to, da so majhne podeželske šole, kot pravi A. Bell, v različnih šolskih sistemih med seboj bolj podobne kot majhne in velike šole znotraj

enega šolskega sistema, sklepamo, da navedeni kazalci kakovosti ustrezajo majhnim podeželskim šolam v sleherni državi.

Viri

- Nolimal, F. et al. (2003). Kombinirani pouk včeraj, danes, jutri. Didaktični priročnik. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Nolimal, F. (1998). Primerjalna analiza malih osnovnih šol s kombiniranimi oddelki v Sloveniji in tujini. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Nolimal, F. (2001). Majhne podeželske šole nekdanje in danes. V: Didakta, september/oktober 2001, str. 4-6.
- Novak, B. (2001). Changing the Paradigm of the Slovene School. V: Oldroyd, D. (ed.), Leading Schools for Learning. Ljubljana: National Leadership School, Koper: School of Management.
- Pfaff, C. (2003). Preučevanje modelov vodenja in upravljanja šol v redkeje naseljenih področjih Evrope/ To Study Patterns of Leadership and Managing in Education in Sparsely Populated Areas of Europe.
- Plut Pregelj, L. (1999). Šola - dom mišljenja za vsakega otroka. V: Delo, 14. 6. 1999, str. 9 –10.
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, Uradni list RS, št. št. 75/2005.
- Rogelj, M. (2001). Načrtovanje vzgojno-izobraževalne dejavnosti za kombinirane oddelke v preteklosti. V: Nolimal et al., Kombinirani pouk včeraj, danes, jutri. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, str. 36-39.

Podatki o avtorju:

Dr. Fani Nolimal je zaposlena na Zavodu RS za šolstvo, kjer vodi programsko skupino za osnovno šolo. Leta 2005 je doktorirala na oddelku za pedagogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani s področja timskega poučevanja v 9-letni osnovni šoli. Vodi več znanih projektov, med njimi *Fleksibilni predmetnik* in *Modeli učinkovite učne diferenciacije*. Za področje podružnic osnovnih šol je bila odgovorna v letih 1995 – 2006.

About the author:

Fani Nolimal, Ph.D., works for the National Education Institute of Slovenia where she leads a group of advisers for elementary education. In 2005 she defended her doctoral dissertation in pedagogy with the topic of team teaching. Currently she conducts several projects in elementary education, two of them being *Flexible timetable* and *Models of effective differentiation*. She worked in the area of branch schools development from 1995 to 2006.